

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLÍCKE NOVINY
VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠEŠŤNÁŠŤ STRANÁCH.

Predplatná cena:
Na celý rok — — — — 4.— koruny.
Na pol roka — — — — 2.— „
Na štvrt' roka — — — — 1.— „
Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor:
Dr. ALEXANDER ERNSZT,
pap. komorník.
Za vydanie zodpovedný
JÁN MOLNÁR, prälát

Redakcia a vydavateľstvo:
Budapešť, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám
sem sa majú posielat' predplatky, taktiež dopisy do novin
ohlasy a náhodné reklamácie. Ceny ohlasov dia tarify.
Rukopisy sa nazpak nedávajú.

Jeho Svätosť Pápež ku biskupskému sboru Uhorska o pokoji.

Sbor osvietených pánov biskupov Uhorska rímsko- a grécko katolíckych, z príležitosti laňajších sviatkov vianočných sv. otcovi Pápežovi Benediktovi XV. blahoželania vyslovil spoločným pripisom, na ktorý minule cestou neutrálnych štátov v latinskej reči dorazila nasledovná odpoveď:

«Milovanému Synovi našemu Jánovi Csernoch, cirkvi našej svätého Eusebia kňazovi kardinálovi, arcibiskupovi ostrihomskému a velebným bratom našim arcibiskupom a biskupom Uhorska — Benedikt XV. pápež.

— Milovaný Synu náš a Velební Bratia, pozdravenie a apoštolské pozhnanie. K potešeniu slúžil nám spoločný list váš. Každý riadok jeho prezraduje, že vaša k Nám prítulnosť a vo vedení sverených vám stád prejavená horlivosť duševná, sú také, aké najvyšší Pastier od

Marnotratný syn, príklad kajúcnikov.

dobrych pastierov žiada. Vo vydržiavaní každoročných schôdzek vašich nevedela vás prekaziť zúriaca vojna; radili ste sa o terajšom časom zodpovedných, Nám nadovšetko lúbiacich sa veciach. Účinnú lásku, mnohé a ťažké starosti, aké zapričiňuje vedenie stáda, skvelým prejavom vašej k Nám prítulnosti ste ešte zväčšili. O to jedno ešte prosím máme Boha, ktorý natchol dobré úmysle vaše, aby vysievačom poprial semena a rozmnožil seibu, ktorú práca vaša k novému životu vzbudí.

— Čo týka sa smutných okolností verejných, čisto spatrujeme, že vaše city srovnávajú sa s Našími, tie isté starosti, ktoré Nás sužujú, nemilosrdne mučia i vás. Preto aj veľkú bolesť cítite nad dlho trvajúcou vojnou a dychtive očakávaný pokoj, tým vrejšou túžbou a tým vytrvalejšou modlitbou prosíte od Boha, čím viacej opozdieva ho terajšia doba. Už je sverchovaný čas uvažovať plány zavedenia pokoja a týmto cieľom stále nové pokusy robiť. Bodať by cestu pokoja čím skorej našli a dôrazne nasledovali všetci, čo rozhodujú nad osudom toľkých národov.

— Zálohom božských milostí a blahosklonnosti Našej znakom, nech je požehnanie apoštolské, ktoré s láskou udeľujeme vám, milovaný Synu náš, Velební Bratia, pečlivosti vašej sverenému duchovenstvu a veriacim.

Dané v Ríme, u Svätého Petra, 1. januára 1917., v tretom roku nášeho pápežstva.»

Benedikt XV.

Úvahy o svätom križi počas vojny.

Z pastierskeho listu jeho Eminencie knieža-primasa.

Jeho Eminencia kardinál, knieža-primas Uhorska, arcibiskup ostrihomský dr Ján Csernoch prítomne vydal jeho pôstny list pastiersky, v ktorom vzletnými slovami svojich veriacich upomína ku vstúpeniu do seba, vyzýva ku stálej práci, povzbudzuje a pred oči im kladie, že v preťažkých dňoch terajšej hroznej vojny svetovej skveľým sa svetlom je nám svätý križ Krista Pána.

V duchu našom — píše medzi iným — s myšlienkou na spravodlivosť svätej záležitosti našej, v srdci našom z tohoto presvedčenia vyvierajúcou pevnou nádejou, hľa, už tretí rok stúpame po ťažkej ceste kalvárie válečnej doby. A až práve o naše čelá pletie sa pichlavá koruna s vojnou spojeného veľkého trápenia. Presvedčenie naše je nezkladné, nádejné úfanie naše ostáva nevyčerpaným, bo na smutnej púti našej skúmajúci

pohľad duševného oka nášeho ponoruje sa v prenikavé svetlo skveľého sa ohnivého s lpa; tento ohnivý stĺp je svätý križ Krista Pána. Preto aj v svätej dobe veľkopôstnej *svätý križ nech je vedúcim nás učiteľom a poučujúcim.*

Potecha a sila, aké čerpáme z križa Krista Pána, stály príbytok nachodia len v takých dušiach, ktoré celý smer ich života čerpajú jedine z evanjeliuma križa. Tí, čo svätý križ považujú len za hromosvod dňov búrlivých, uprostred valiacich sa na nich útrap držia ho za ochranné miesto okamženia: len skoro ustupujú na stranu, keď — z vyššieho dopustenia prozreteľnosti božskej — očkávanú potechu, alebo hmotnú pomoc, v ktorej skladali svoju nádej, nedosiahnu. Prítomne keď naše myšlienky všestranne upierame na križ zriekania sa a sebazaprenia, keď celý život náš plynie v znaku postrádania, s celou dušou našou ponorujeme sa v uvažovanie evanjeliuma križa, bo len tak budeme vstave ťažké bremeno križa nášeho povolania znášať svätej veci našej zodpovednou vytrvalosťou. Nie sta bremeno uvaluje Pán križ na naše plecia, lež ako vodičko, odporúča nám ho ako vyššiu, tajnosti plnú vedu, o než snúbenica jeho Cirkev peje: *Skveje sa križa tajomstvo.*

Na bojištach krvácajúcich hrdinov našich obklučuje tieň smrti na nich sľáčiaccej, studeným jej objímaním v ich srdciach ochladí chce vernosť ku vlasti a ku kráľovi, zastieniť chce zvlášte skveľému sa hviezdú ich povedomia o plnení uložených im povinností. Táto hviezda ale nikdy nezbladne, zakiaľ jej svetlo povedomia o povinnostiach a poslušnosti od slnca na kalvárii dostáva, od toho slnca totiž, o ktorom písano jest: *poslušný bol až do smrti na križi.*

A toto svetlo nielen ich oslávenia je svetlom, lež spolu kviliacich za nimi matiek, manželiek a detí je duševným osvetlením, ktoré obklučujúcim ich boľasť ako lúče slnka oblakom nebeského poskytuje osvetlenia. V peknom poriadku udržanom domom a hospodárstvom, od domov vrátiťšieho sa hrdinu-muža získate si pochvalu a uznanie, ničím ale nezapričinite mu tak veľkej radosti, ako keď lesk jeho očí, podoby jeho vlastnej bytnosti, jeho dietky predstavíte mu v zodpovednom stave vývinu duševného a telesného. Keď z bojišta domov prichodiaci obranca vlasti otec, hrdoťou je svojim deťom, nech aj jeho dietky sú také, že na ne, ako na pokolenie hrdinské, vždy s hrdoťou hľadieť môže. Tohoto uskutočnenie ale závisí aj od vás, dietky hrdinov, kresťanskí mladíci a kresťanské dievky. Na bojištach oratované dedičstvo vaše, udržať a vyvinúť máte zbraňou usilovnej práce. Ku tejto veľkej práci priučíť sa vám treba už od útlej mladosti vašej.

Zraky svoje, v nebesia složenou pevnou nádejou, pozdvihujte ku vodcovi od Pána Boha vám poslanému ku korune, pomazaného apoštolského kráľa vašeho, križom ozdobenej, nábožné nadchnutie jeho nech i vás prenikne, aby znova ožily a skvely sa veľké obdobia tisícročnej slávnej minulosti, keď kráľ a národ vo vzájomnom usrozmenní večnej pravdy a vznešených myšlie-

nok silou preniknutí, veľké ciele vedeli si vytýčiť a za ich uskutočnenie veľkodušne vedeli donášať obrovské obete.

Smrť a hrozné útrapy veľkú žatvu majú prítomne nielen v obmedzenom kruhu jednotlivcov, lež aj v živote celých a nepočetných národov. Od nás ale závisí, aby semeno tejto žatvy, padnúc na dobre pripravenú pôdu našej duše, k našemu osobnému blahoslavenstvu a ku blahu celej krajiny stonásobnú donieslo úrodu. Aby sme toto docieľiť mohli, po všetkých šlapajách križ nosiaceho veľkého učiteľa nášeho obnovenou oduševnenosťou stúpajme na horu kalvársku. Vrelosť do poslednej kvapky vycedenej za nás presvätej krve, posilní a poteší zronené duše naše.

Z válečného zasadnutia krajinského zákonodarstva.

Kresťanská ľudová strana v práci.

Ján Bartos,

krajinský vyslanec kresťanskej ľudovej strany okresu zlatomoravského, v jeho reči o podpore válečných vdov a sirot a o zvečnení pamiatky hrdinov pokračoval nasledovne:

Válečné podpory.

Ctená Snemovňa! Aj na poli válečného podporovania predchádzajú najväčšie neriady a nespravodlivosti, kdežto tieto veci najviac trápia vojaka, ktorý medzi stížnosťami strelných zákop trojnásobne trpí, keď vie, že jeho rodina není úplne zabezpečená. V tomto ohľade páchané hriechy a zneužívania obťažujú také osobnosti, proti ktorým by vláda, jakožto proti verejným úradníkom, veľmi ľahko zakročiť mohla. Svevoľnosť verejnej správy a zvestná bürokratická polovičatosť a nemotornosť, na poli válečného podporovania slávia opravdové orgie.

Pri pojednávaní indemnity viacej príkladmi som posvietil na zneužívania a zanedbania, aké páchajú medzítka verejnej správy v obore válečného podporovania. Prítomne neidem sa s tým obšírnejšie zaoberať, (Čujme! Čujme! z ľavej strany.) predsa ale predniesť musím niekoľko pádov.

Behom minulého a bežiaceho mesiaca viac ráz navštívil som môj volebný okres a z tej príležitosti pokrevní našich hrdinských vojakov a mojich voličov hromadne obrátili sa ku mne so žalobami a ponosami poťažne válečného podporovania. Bola i taká obec, v ktorej viac ako sto nariekajúc obrátilo sa ku mne so žalobou a prosilo ma o zakročenie. Títo aj rozpovedali mi také veci, ktoré na žiaden pád neslúžia ku sláve verejnej správy Uhorska. Je tam i také medzítka verejnej správy, ktoré pokrevných do vojny narukovaných hrdinov odpravuje s tým: *tam máte vašeho poslanca kresťanskej ľudovej strany, nech vám ten dá alebo vyprostredkuje válečnú podporu.* Behom niekoľko dní bol

som v štyroch obciach a mal som príležitosť mimoriadne mnoho žalôb soshierať proti medzítкам verejnej správy. S dokumentami, nachodiacimi sa v mojich rukách, viem dokázať a dokážem, že okolo válečného podporovania, tak v mojom okrese, ako aj kdeinde, panujú tie najväčšie neriady a stávajú sa neslýchané nespravodlivosti. Pofažne tohoto prečítam len niekoľko pádov.

Ebedecký notár.

«Niže podpísaní ebedeckí obyvatelia svedčíme a hotoví sme prisahu složiť na to, že ebedecký okresný notár Franc Koncsiszky pri udeľovaní válečnej podpory zachodí s nami s najväčšou neslušnosťou; mnohí z nás vôbec nedostávajú žiadnu podporu, ačpráve ináč ničoho nemajú alebo len tolko majú, že pri tom hladom môžu zomrieť; iní síce dostávajú podporu, lež natoľko chabnú, že si s tým nijako pomôcť nemôžu. Kolko podpory nám vlastne patrí, to ani nevieme, bo naše knižičky o podpore notár drží u seba. Viacerým zpiatky dali knižičky o podpore 1917. v noci so 27. na 28. januára, bo sa notár dozvedel, že Ján Bartos, krajinský vyslanec, chodí po okrese a značí si ponosy ľudu. Z podpory bez všetkého práva isté obnosy aj sťahujú s tým, že to patrí svedkom, pri vyplácaní podpory prítomným, (Hnutie z ľavej.) okrem toho sťahujú aj daň. Keď sa v záležitosti podpory pred notárom ponosujeme, posiela nás ku hlavnému slúžnemu, ten ale zas posiela nás k notárovi; keď sme sa ale obrátili na direkciju berného úradu, tam nás s tým odpravili, že jestli notár nevezme hore našu obžalobu, pomôcť nám nenôžu. Keď sme sa ponosovali, notár nám grobiánil a trestal nás s tým, že cez 2—3 mesiace nedostali sme ani haliera a potom naraz vyplatili nám väčší obnos.»

Predniesli aj to: «Dnes ráno sme sa dozvedeli, že tí, čo včera večer ponosy a obžaloby rozpovedali ich vyslancovi, nedostali ich knižičky a vyplatenie podpory im odopreli. (Hnutie z ľavej.) My sa už ani neopovážime na ponosu ísť ku notárovi, bo nás vysmeje, vyhráža sa nám, že nás vyhodí, kričí na nás, že sme — čo, to sa neopovážujem ani prečítať pred ctenou Snemovňou — a uráža nás inými potupnými slovami. Podpory miesto neho často vypláca nám jeho žena.»

Toto podpísalo 50 ľudí.

Rečník zatým prečítal osvedčenie obyvateľov obce Maholány, ktorí o tom istom svedčia, prečítal spolu osvedčenia i viacerých obyvateľov okresu, zvlášte obyvateľov okresu Nagyoszlány svedectvá o nespravodlivosti, páchaných okolo udeľovania a vyplácania válečnej podpory.

Jedon príklad zo Spiša.

Lež — pokračoval ďalej — nielen z mojho okresu v tekovskej stolici, ale aj z iných strán ozývajú sa podobné žaloby a ponosy. Medzi iným tu mám jednu krátku inštanciu, ktorá upravená je na finančného pána ministra Jána Teleszkeho. V tejto inštancii válečné vdovy obe Kövesfalva v spisskej stolici ponosujú sa, že predstavenstvo obce, patrične notár, knižičky o válečne

podpore nevydáva tým, ktorým patria, lež ich u seba podržiava, následkom čoho nemôžu sa o tom presvedčiť, ku akej podpore sú vlastne oprávnení.

Ctená Snemovňa! Toto sú tie veci, ktoré nadmieru rozhorčujú našich hrdinských vojakov a v záležitosti prekazenia týchto neriadov čo najrýchlejšie a prísne má zakročiť vláda. S celou prísnosťou zákona preto šlahaf má tých verejných úradníkov, ktorí tak nemilosrdne a nesvedomite spravujú záležitosti válečnej podpory pokrevných našich hrdinských vojakov. Náš ľud a naši vojaci, ktorí v ochotnosti znášania verejných tiarich natoľko sú trpezliví, vo vlasteneckej obetivosti natoľko sú vytrvalí, opravde to nezaslúžia, aby ich rodiny, okrem hrozných útrap vojny, vystavené boli ešte aj mukám hladovania a svezoli verejnej správy.

(Dokončenie nasleduje.)

Nesrovnalost v kruhoch verejného úradníctva.

Krestanská ľudová strana snemová od počiatku jej jestvovania bojovala proti tomu, keď krajinští vyslanci alebo úradníci verejnej správy ich postavenie využiteľovali ku vlastnému osohu. Z tej príčiny, zvlášte na surné naliehanie krestanskej ľudovej strany potažne krajinských vyslancov vyneseny bol zákon o inkompatibilite, (nesrovnalosti). Dľa nariadenia tohoto zákona v snemovom výbore o inkompatibilite perú, aspoň majú prať špinavú bielizeň vyslancov pracovnej strany, ktorí, keď sa o nich dokáže, z čoho sú obžalovaní, zabrzgajú nielen seba, lež i celú stranu, ku ktorej patria.

Inkompatibilita (nesrovnalost) ale pod panovaním pracovnej strany prekvitá nielen medzi jej ablegátmi, lež aj v kruhoch úradníctva verejnej správy. Tohoto dôkazom je smutná štatistika, ktorú 19. februára v krajinkej snemovni predniesol kraj. vyslanec Gaston Gaál. Dľa tejto štatistiky

vo finančnom ministerstve: 13 ministerských radcov má 36 pobočného postavenia u všelijakých účastinárskych spoločnosti; 7 triednych radcov má 15 pobočných postavení.

V ministerstve obchodu: 2 štátni sekretári majú 5 pobočných postavení; 17 ministerských radcov má 47 pobočných postavení; 16 triednych radcov má 45 pobočných postavení; 5 sekretárov má 13 pobočných postavení; 4 pomocní sekretári majú 7 pobočných postavení; 2 koncipisti majú 2 pobočné postavenia; 1 pridelený hlavný správca pošty a telegrafického úradu má 5 pobočných postavení; 1 pridelený direktor priemyselnej školy má 2 pobočné stavy; 50 ministerských úradníkov má súhrnom 127 pobočného postavenia.

V ministerstve orby: 2 štátni sekretári majú 4 pobočné postavenia; 13 ministerských radcov má 38 pobočných postavení; 3 triedni radcovia majú 3 pobočné postavenia; 2 sekretári majú 3 pobočné postavenia; 7 pridelených lesných hlavných radcov má 14 pobočných postavení; 2 pridelení direktori majú 3 pobočné

postavenia. 29 úradníkov má súhrnom 68 pobočných postavení.

Keď povážime, že títo úradníci od účastinárskych spoločnosti, v ktorých správach účinkujú, fahajú veľké platy a tantiemy, musíme nahliadnuť, že tým svoje úrady využiteľujú ku svojmu zbohatnutiu, oškodujú krajinu a neslušným spôsobom napomáhajú panovníctvo bankokracie. Potrebné je, aby aj proti úradníkom verejnej správy, zvlášte pod panovaním pracovnej strany, vyneseny bol zákon o nesrovnalosti.

Udalosti svetovej vojny.

S premenou počasia na bojištach vyvinuje sa živšia činnosť. O najnovších válečných udalostach podávame nasledovné úradné zprávy:

Východné bojište. *Front generálobersta arcikniežata Jozefa:* Pri Tatár priesmyku v severnej čiastke Lesných Karpátov naše hrdinské čaty víťazne odrazily útoky nepriateľa, pri čom Rusi utrpeli veľké ztraty.

Front generálmarsalla bavorského kniežata Leopolda: Pri Smorgone, od Lucku na západ, zarovnak ako aj medzi Zlotou Lipou a Narajovkou delostrelecký a mínový boj bol živší, ako obyčajne. Pri Zvyčine, od Zločova na východ, naše útočivé čaty vnikly do posície Rusov a po rozhodení štyroch mínových chodieb, vrátili sa s 250 zajatými, medzi nimi s 3 dôstojníkmi a s 2 strojovými puškami. Od Brzezan na juhovýchod tiež sme previedli zdarný výskumný výpad.

Armády generálmarsalla Mackensena: Naše zabezpečujúce stráže na rovine Seretu pri Corbule odrazily útok viac ruských stotín.

Rumunský front: Dva monitory začaly palbu z kanála Sulina na mesto Tulceu, ale naše delostrelectvo ich palbou odohnalo.

Macedonský front: Berlinská Wolffova kancelária oznamuje: Prvá srážka nemeckých a talianskych čiat, ktorej sa z talianskej strany natoľko obávali, v Macedonii 12. februára sa stala a skončila sa s tým, že Taliani utratili svoje posície od výšiny č. 1050. na juh pri Paralove. Vzhľadom na náladu v Taliansku, kde tlač opätovne dala výraz svojim obavám, že za účasti Nemcov v Trentine začne sa ofensíva, Taliani porážku každým prostriedkom usilovali sa zatemiť. 15. februára vydaná úradná zpráva o východnej armáde oznámila, že talianske posície boli zpät vydobyté. Voči tým jasným hymnám, ktorými talianske časopisy po tejto zpráve oslavovali neporovnateľnú hrdinskosť talianskych čiat, musíme postaviť skutočnosť, že udajné zpätvydobité talianske posície sú ešte vždy v rukách Nemcov. Taliani už v ten deň, keď sme ich posície pri Paralove zaujali, pokúsili sa o slabý protiútok, ktorý sa úplne zmaril. Od tých čias novšieho protiútku nebolo, ba sa oň ani nepokúsili. Medzi časom Nemci posície vybu- dovali.

Západný front Nemcov proti Francúzom a Angličanom: O bojoch na západnom fronte Wolffova kancel-

lária oznamuje: Anglické výskumné útoky a podujatia patrol v posledné dni sa nešťastne začaly a bezvýsledne skončili. Zvlášte s veľkou ztrátou skončil sa pokus Angličanov o napredovanie od Armentieresu na juh. Dňa 21. febr. včasne ráno začal nepriateľ veľmi živou palbou pripravovať svoj zamýšľaný útok. Útok, ktorý sa začal v sile asi jedného bataillona a s palbou strojových pušiek, našiel nás celkom pripravených. Nepriateľa pustili sme až po druhý rad zákop, potom energickým útokom z frontu a z dvoch strán sme ho obkolesili a v prudkom boji z blízka odrazili. Angličania nechali mnoho koristi. Potom sme naše najprednejšie zákopy zpätzaujali. Naše posície zostali v našej moci. Naša ztrata je nepatroá.

Taliany front: Dľa úradnej zprávy 25. februára uhorské a rakúske čaty v blízkosti Gorice víťazne odrazily útoky Talianov a zapríčinily im veľké ztraty.

Mezopotámsky front: Z Carihradu oznamujú: Od Kut-el-Amari na juh Angličania následkom porážky, ktorú minule utrpeli, nie sú vstave opakovať svoje akcie. V bitke, ktorá bola 17. februára pred našimi posíciami pri Felahii, po naše posície hnali jednu z barvistých Angličanov pozostávajúcu čatu, ktorá pred našimi streleckými zákopami bola zničená. Zpätvydobité zákopy boli plné anglickými mrtvolami. Dľa výpovedí zajatých a dľa zprávy z iných prameňov v južnom smere plávalo viac lodí, ktoré boli nabité ranenými Angličanmi. Angličania v posledných bojoch v Mezopotámii utratili vyše 30.000 ľudí.

Zdar boja podmorskými loďami.

Výsledok sprísnenia vojny ma mori prevyšuje očakávanie.

Hlavný výbor nemeckého ríšskeho snemu v stredu (21. febr.) predpoludním opäť zasadol. Zahraničný štátny sekretár dr. Zimmermann pred denným poriadkom učinil obsérne a dôverné sdelenie o vývine politického položenía od 31. januára t. r. Pripomenul držanie sa neutrálnych štátov a oznámil, že vláda vydá takzvanú Bielú knihu. Štátny sekretár dôkladne rozpovedal položenie, ktoré nastalo následkom pretrhnutia diplomatického spojenia so Spojenými Štátmi Severnej Ameriky. Konečne pretrhovaný živou pochvalou výboru vyslovil nádej, že upotrebením zbrane podmorských lodí dosiahnutý bude cieľ, ktorý si určili.

Štátny sekretár ríšskeho námornického úradu Cappelle v dlhšej a so živým súhlasom prijatej reči rozvinul že to očakávanie, ktoré skladal v neobmedzenú vojnu podmorskými loďami, nielen že sa splnilo, lež aj prevýšilo očakávaný výsledok. Pre pravidelné zatajovanie, do ktorého sa hlavne anglická tlač zahaľuje v záležitosti potopených lodí na rozkaz svojej vlády, prirodzene veľmi ťažko by bolo už teraz ustáliť presný počet potopených lodí. Štátny sekretár vyhlásil, že ačkoľvek jedna časť podmorských lodí následkom veľkého priestoru ich účinkovania a následkom obdržanej úpravy ešte sa ne-

vrátila zo služobnej cesty do prístavu, už teraz môže ubezpečiť členov výboru, že ich účinkovanie prevyšuje nádeje veliteľstva válečného námorníctva.

Je veľmi potešiteľnou okolnosťou, že nemáme žiadnej príčiny od počiatku neobmedzeného boja podmorskými loďami obávať sa ani o jednu našu loď. Tie obranné poriadky, ktorými sa anglická tlač a parlament tak veľmi honosily, dľa zprávy vrätivších sa podmorských lodí ostaly vo svojich predošlých medziach. Na severnom mori vôbec niet lodnej premávky. Neutrálnu plavbu takrečeno zastavily. Naše válečné námorníctvo s najväčšou dôverou môže hľadať v ústrety ďalšieho vývinu boja našich podmorských lodí. Očakávania, ktoré nemecký národ skladal v podmorské lode, dosavadne výsledky celkom dokázaly.

Štátny sekretár vnútorných záležitostí dr. Helfferich poukázal na to, že zaopatrovanie Anglicka nevyhnutne potrebnými článkami a zaopatrovanie spojencov Anglicka a neutrálnych štátov anglickým uhlím od decembra roku 1916. značne sa zhoršilo. Ba aj úpadok od decembra je omnoho väčší, ako úpadok celého roku 1916. voči r. 1915. Čísla ukazujú, že zaopatrovanie Anglicka kleslo už na nebezpečný bod. Aj z hospodárskeho stanoviska celkom iste môžeme rátať na splnenie sa toho, čo sme v tomto ohľade od podmorských lodí očakávali.

Ríšsky štátny sekretár gróf Roedern v dôverných podaniach nastínil finančné položenie.

Na popoludňajšom zasadnutí pokračovali v dôvernej porade o politickom položení. Zahraničný štátny sekretár viackrát prehovoril, aby odpovedal na poznámky členov hlavného výboru. Počas debatty prišli do reči zprávy tlače o vyjednávaniach s Danskom a udajné pokusy o sblíženie sa ku Spojeným Štátom. Vyhlásenia zahraničného štátneho sekretára s každej strany schválili. V januári podmorské lode potopily 170 nepriat. lodí.

Vysušovanie vlhkých bytov.

Vo vlhkom a zimnom počasi vyráza najväčšmi vlhkosť zo stien a stáva sa všetkým osobám, ktoré také vlhké byty obývajú, veľmi obtížnou a zdraviu nebezpečnou. Ako sa zistilo, otravujú vlhké byty vzduch, ktorý dýchame a sú zárodkom mnohých neduhov a nemocí ľudských. Plúcne, kožné, očné a iné nemoce nemilosrdne berú svoje obeť v nezdravých vlhkých bytoch, bo v takých mnoho ľudí chorlavie a obeťou predčasnej smrti sa stáva. Odporúča sa síce prevetrovanie bytov, totiž časté otváranie okien, čo za letného počasia nie je nikomu na obťaž. V zime však nemožno očakávať, žeby chudobný obyvateľ jedinej izbičky obloky otváral, alebo žeby si drahé ventilačné pece zariadil. Následkom toho skromné príbytky chudoby zvlhnú vždy najviac v zime. Aby sa tak nestalo, treba je všetko zamedziť, čo vlhkosť spôsobí. Nerozlievajte tedy vo svojich bytoch zbytočnú vodu a každý, než do chyže vstúpi, nech si obuv otre, aby podlaha ostala čistá a nemusela sa často drhnúť. Keď sa podlaha myje, nech

sa čo najpečlivejšie poutiera. V kuchyni nech sa sriadi pod povalou otvor do komína, ktorým sa výpary odvádzajú a vody nech sa varí len tolko, kolko sa potrebuje. Keď je kuchyňa s ostatným bytom spojená, musia sa dvere z kuchyne do izby vedúce vždy zavierať, inak byt zvlhne. Sú pravda výnimočné tiež aj iné príčiny vlhkosti bytov, ku príkladu vlhká pôda v základoch alebo záchody, hnojnice a iné stoky, ktoré sa na blízku nachádzajú. Takýmto bytom, ak len môžeme, vyhnime. Nábytok v takýchto vlhkých bytoch nemá sa nikdy až k samej stene postaviť, ale má sa tam 15 až 30 cm. široká medzera ponechať, aby mal vzduch voľný prístup.

Výdatný a zároveň lacný prostriedok vysušiť vlhký byt je nasledujúci: Zavrú li sa vonkajšie okná a otvoria vnútorné, uvidíme, že sa zavrené okná ihneď zapotia, akonáhle v izbe zakúrime. Utiera-li sa tento pot ustavične s oblokov, bude sa o dva-tri týždne už málo pary na oknách sražať, čo je znamením, že vlhkosti v izbe ubýva. Pokračuje li sa ešte ďalej v tejto práci, vysuší sa byt dostatočne bez toho, aby to groše stálo. Keď aj z izby jednoduchým uzavrením obloka o niečo viac tepla unikne, ako keď je izba duplovanými oblokmí uzavrená, z toho nemáme škodu, lež úžitok, pretože vysušený byt je teplejší než vlhký a nepotrebuje sa tedy tolko kúriť.

CHYRNÍK.

Oslavovanie košického biskupa. Košické katolícke spolky k počte osvieteného p. biskupa dr. Augusta *Fischera-Colbrého* veľkú slávnosť zariadili z tej príležitosti, že ho jeho veličenstvo kráľ vymenoval za svojho skutočného vnútorného tajného radeu. Ku tomuto oslavovaniu pripojil sa každý kňaz a veriaci diecése; v duchu a srdcom tam bolo ale celé katolícke Uhorsko, ktoré úctive holduje arcipastierovi, ktorý počas pokoja obnovil svoju diecézu a láskave sa staral o hmotné a duševné potreby svojich kňazov, počas vojny cítili ale veriaci otcovskú dobrotu jeho, keď chodiac medzi rumami spustošených hornovidielckých obcí pozdvihol zronených, potešil opustených a napomáhal biednych, ktorí vidiac jeho láskavú štedrú dobrotu, bozkávali okraje šiat jeho. Zasluby jeho žijú nielen v srdciach jeho veriacich, lež aj v srdciach uhorských katolíkov, ktorí nezapomenú na vznešenú Kristovu prácu jeho, ako sa rozpamätal naňho i jeho veličenstvo kráľ, keď ho za pravdivé zasluby jeho, akoby znakom najvyššej vďaky, vyznačil vnútorným tajným radcovstvom.

Z biskupstva spišského. Pensionovaný farár Jozef Štefanica, po pobožnom prijatí sv. sviatostí zomierajúcich, 10. febr. ráno zomrel v Krivej (Orava) v 68. roku svojho života a v 44. roku svojho kňazstva. Nebohý narodil sa v Zázrivej, kaplánom bol v Sedliackej Dubovej, v Dolnej Lipnici, v Liskovej, v Námestove, v Ružomberku, v Dolnom Kubíne, roku 1878. bol táboriským duchovným v Bosnii, od r. 1881. do r. 1910. bol farárom v Krivej a od r. 1910. žil na pensii.

Z biskupstva prešovského. Prešovský gr.-kat. osvietený pán biskup gyertyánpatákského administrátora Eleka Midlika vymenoval za dočasného administrátora do Abóda. — Bartolomej Fekete, duchovný obce Kabalás, zomrel v Budapešti v 3 roku svojho kňazstva.

Osvietený pán biskup baňskobystrický dr. Far-kaš Radnai v svojom tohoročnom prvom obežnom liste dáva na vedomie, že tlačovo-nedeľná sbierka priniesla v diecési 4066 korún.

Osvietený pán biskup rožňavský Ludvik Balás naložil svojim kňazom, aby napomínali veriacich ku sporeniu s potravnými článkami.

Už aj svetskí uznajú potrebu povýšenia štóly. Levočský mestský výbor na svojom poslednom zasadnutí privolil k tomu, aby sa doterajšia zastaralá nízka štóla ohľadom na premenené hmotné pomery 30 percentami povýšila pri cirkevných obradoch.

Vyznačené mníšky. V nemocnici baníckej spoločnosti vo Vulkáne počas rumunského vtrhnutia ostaly mníšky na svojom mieste a sebaobetivým spôsobom opatrovaly ranených tak uhorskej, ako i nemeckej armády. Na uznanie tohoto bavorský kráľ všetkých šesť mnišiek Sv. Františka vyznačil so záslužným krížom.

Na modlitebnú knižku pre vojakov pani Zoltánová Zmeskalová z Oravského Leštína obetovala 100 korún.

Turecký železný polmesiac prvej triedy fire-roví 9. honv. peš. pluku. Jozefa Kosáka, firera 9. honvédskeho peš. pluku, paša Enver vyznačil s tureckým železným polmesiacom prvej triedy. Vyznačenie v tieto dni došlo k veliteľstvu novoveského naukobehu strojových pušiek. Jozef Kosák bol v ruskom zajatí, odtiaľ podarilo sa mu ujsť, cez deväť mesiacov skrýval sa cez Čínu a Persko, kým natrafil na tureckú čatu, kde sa hneď hlásil k službe a tak hrdinsky bojoval na rozličných bojišťa, že ho paša Enver ozdobil tak krásnym vyznačením. Firer Jozef Kosák prítomne pridelený je k službe k spišsko-novovesskému naukobehu strojových pušiek.

Smolnická a smolnicko-hutňanská filiálka Červeného Kríža vo Spiši 2. februára vydržovala hromadne navštívené zasadnutie, na ktorom uzavreli utvorenie ústavu opatrojúceho nemocných na pľúca. Vlni vo výpomocnej nemocnici filiálky opatrovali 270 vojakov. Od počiatku vojny zpomedi tam opatrovanými vojakmi zomreli len dvaja. Na válečné dobročinné ciele filiálka vlni sossbierala 948 korún. Miestny ženský spolok dal filiálke 290 a mestský výbor 150 korún. K spomoženiu miestnych chudobných filiálka obrátila 705 korún a viac chudobným školským dietkam zaobstarala obuv, aby mohly navštevovať školu. Vlni počet členov poskočil zo 76 na 636. Predsedom filiálky je lekár dr. Ivan Jankura.

Kézmarský všeobecný ženský spolok z tých 706 korún, ktoré sossbieral u obecenstva kézmarského, topánkami s drevenými podošvami zaopatril 40 takých chudobných detí, ktorých otec narukoval.

Vojaci na bojišti válečným sirotám. Spišskí vojaci košického 9. honv. peš. pluku pripojili tých 105 korún, ktoré ako vianočný dar boli dostali na bojište z Novej Vsi, k fondu válečných vdov a sirot košického 9. honv. peš. pluku.

Z ruského zajatia. Spiš.-richvaldský gazda Ondrej Irha Galganek v svojej 19. dec. datovanej a 3. februára došlej karotke píše svojmu duchovnému, že 10. decembra dostal karotku od neho.

Eudová banka starolub. okolia v St. Lubovni koncom minulého roku mala vkladov 791.423 korún. Jej lanskoročný čistý osob. obnáša 6323 korún. Gazdovskému obecnstvu lubovenského okolia vrele odporúčame túto novú kresťanskú banku, ktorá má za direktora katolíckeho kňaza a v dozornom výbore tiež dvoch katolíckych kňazov!

Zlatá medaila hrdinskosti. Jozef Závodný, strážmajster koš. 9. honv. pešieho pluku, na uznanie svojho hrdinského chovania sa proti nepriateľovi, dostal zlatú medailu hrdinskosti.

Piate vojenské vyznačenie levočského rodáka. Spiš dal armáde mnoho výtečných hrdinov v tejto svetovej vojne. Aj medzi tými na prvom mieste musíme spomenúť levočského rodáka Andora Padosa, nadporučíka cis. a kráľ. 13. husárskeho pluku, ktorý teraz ako piate vyznačenie dostal rád železnej koruny tretej triedy s válečnou ozdobou.

Z talianskeho zajatia. Od spiško-richvaldského mládenca Jozefa Gonsorčika, ktorý vlni v auguste dostal sa do talianskeho zajatia a pritomne zdržuje sa na ostrove Sardinia, jeho duchovný doteraz desať karotiek dostal. Zajatec zpomedi deväť odpovedí ešte len o jednej spomenul, že ju dostal.

Hrdinská smrť grófa. Syn grófa Alexandra Degenfelda-Schönburga, poručík husársky, padol na ruskom fronte v bojoch vedených okolo Meštikalenta.

Vojenské vyznačenia. Štefan Domaniczky, kapitán 67. peš. pluku, na uznanie svojich hrdinských a výtečných služieb, preukázaných proti nepriateľovi, dostal vojenský záslužný kríž tretej triedy. Jozef Obergotsberger, res. nadporučík 85. peš. pluku, dostal znovu Sign. Laudis. Pred nepriateľom padnutý Ferdinand Winkler, kapitán 67. peš. pluku, dostal rád žel. koruny III. triedy s válečnou ozdobou. Jeho velič. kráľ nariadil, aby Rudolfovi Wagnerovi, kapitánovi 67. pešieho pluku a dr. Ladislavovi Szimonyiszovi, landšt. poručíkovi 85. pluku, za hrdinské ich chovanie sa proti nepriateľovi na vedomie bolo dané najvyššie pochvalné uznanie. Spiško-podhradský rodák Elek Mozer, kapitán honvédskeho, medzi krátkym časom dostal rád železnej koruny tretej triedy s válečnou ozdobou, nemecký železný kríž druhej triedy a čestný odznak Červ. Kríža druhej triedy.

Skočil do studne, lebo bol «untauglich». V Debrečine skočil do studne istý zakrpatený mládenec, bo posmech robily z neho ženy, že chodí na assentírku a každý raz sa navráti ako «untauglich». Zahanbený ubohý mládenec utopil sa.

Zlato v posteli. V českom Tollenšteine zomrela náhle istá pani. V jej posteli našli kopu skrytého zlata, desaťkorunnikov a mariek. Zlato vážilo vyše 15 kilogramov.

New-York je najväčším mestom sveta. V Spojených Štátoch Severnej Ameriky 1. januára 1917. popísali Iudi a výsledok popisu, dľa americkej úradnej zprávy, je nasledovný: Spojené Štáty severo-americké bez kolónií majú 102 millionov a s koniami 113 millionov obyvateľov. Dňa 1. januára r. 1914. bez kolónií mali 93,781,324 a s kolóniami 99,109,675. Mesto New-York na Nový rok tohto roku malo sedem aj pol milliona obyvateľov (na Nový rok minulého roku 5,333,599). Takto New-York je najväčším mestom sveta, bo počet jeho obyvateľov prevyšuje aj počet obyvateľov Londýna, ktorý 1. januára r. 1911. mal 7,251,358 obyvateľov.

Obmedzenie sťahovania sa do Ameriky. Snem Spojených Štátov Sev. Ameriky vyniesol zákon, že tí, ktorí sa chcú sťahovať do Ameriky, musia vedieť čítať a písať.

V levočskej hl. reálke pre nedostatok kuriva na istý čas museli zastaviť vyučovanie. V hl. gymnásiume tiež len v štyroch sieňach kúria a tak predpoludním a popoludní premenlive v 4—4 triedach držia prednášku.

Vojenské vyznačenie. Julius Kollerits, nadporučík, Fridrich Mauthner, Franc Kneiszl a Jozef Krajcsir, poručíci koš. 9. honv. pluku, za hrdinské chovanie sa proti nepriateľovi dostali Signum Laudis.

Povďačnosť mesta Levoče oproti spišskému biskupovi. Výbor mesta Levoče na svojom poslednom zasadnutí doterajšiu Zárda-ulicu pomenoval Dr. Párvy Sándor-ulicou na povďačné uznanie tej veľkodušnej štedrosti spiš. osv. p. biskupa, ktorou útratami polmilliona korún veľkolepe dal vybudovať a zariadiť v označenej ulici nachádzajúci sa rim.-kat. biskupský dievčenský vychovávaci ústav.

Zastupiteľa miesto seba postavil na assentírku. Jonáša Weisza, krčmára v Nirednázi, postavili pred súd, bo vysvitlo o ňom, že r. 1915. postavil na assentírku miesto seba haličského utečenca Ignáca Schwarcza. Proti Weiszovi je zavedené pojednávanie i pre podplácanie, bo keď ho nirednázska polícia v sprievode jedného detektíva poslala do hlavného mesta, podplatiť chcel toho detektíva na ceste. Čo všetko nevymýšľajú naši židia, aby sa len oslobodili od vojenskej služby!

Veľká zima vo Spiši. V Richvalde 9. februára ráno teplomer ukázal 26 stupňov zimy. V Hernádskej doline bolo v ten deň ráno 30 stupňov zimy. To bola doteraz v tomto roku najväčšia zima.

Za válečné sirotky. Primadonna Anna Kovács darovala spiš.-novovesským válečným sirotám 200 korún.

Oheň. V Gelnici 2. februára zhorel jeden dom.

Odkazy redakcie.

Š. P. Cs.: Posielame vám celé číslo. Že je menšie to pripíše svetovej vojne. Pre všeobecný nedostatok

papieru, ako iné noviny aj naše, vychádzajú na menej stranách. O kalendár obráťte sa na Katolícku ľudovú Jednotu (Budapest, Ferenciek-tere 7., II. poschodie). — Z. G. R.: So sústrasťou sa dozvedáme, že Váš pán otec

odobral sa do večnosti. Od 1. januára 1916. noviny nie sú vyplatené. Prosíme o usporiadanie tejto dlžoby. — J. B. N.: Dlhý ste od 1. apríla r. 1915. S obratom pošty ráčte poslať peniaze.

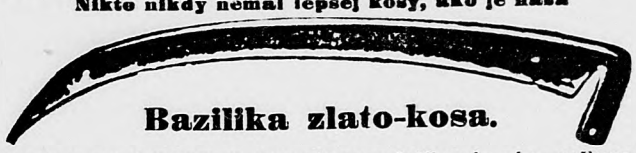
**Svrblavosť
svrab,
hostec,
nemoce kože,
staré rany**

stotné lieči zákonom chránený prostriedok. Nešpiní a je zcela bez zápachu. Majú teglik 3 koruny, veľký teglik 6 korún, rodinný teglik 9 korún, s úpravou upotrebenia. Doraba:

Alexander Gerő, lekárnik Nagykörös 40.

53 rokov v obchode, vyskúmane dobrá osada na kosy.
Nikto nikdy nemal lepšej kosy, ako je naša

Bazilika zlato-kosa.

Nesľubujeme nebo a zem, každému ale, kto s dôverou obráti sa ku nám, pošleme takú trvanlivú ostriu zlatú kosu, za ktorú nás pozháňavá bude. Tieto kosy už od 52 rokov rozposielame najväčším pántvam a mnoho tisíc hospodárom. Zárukou dobre stojíme za každú kosu a nesodpovedné zameníme zdarma. — Cena jednej **«Bazilika zlatej kosy»** s poštovou dobierkou:

	70	75	80	85	90	95	100	110 cm.
Cena 1 kosy	3.80	3.40	3.50	3.60	3.70	3.80	3.90	4.— kor.

1 kusa karborundum osielky medzi jestvu účmi najlepšej, cena 1.10 korún. Sberateľom kôs ku zvláštnemu povšimnu iu: ri každej kúpe 10 kusov, 1 kus posielame zdarma. Pri kúpe 5 kusov alebo ri inom poštovom objednaní vo výške 20 korún, poštové porto my platíme. Niže tohoto obnosu 1.5 korún o nášajuce poštové porto platí kupec. K odoručaniu je čím skorej objednať si kosy, bo pozdejšie s tva budú - dostaniu. Obrázkový náš e nnik na žiadost posielame zdarma. K dos aniu u: **Jozef Marosi a Syna Esztergom, 15.** číslo. 53-r éná osada na ko-y a veľký o chodný dom.

Na žalúdok chorým
nevyhnutne potrebným liekom je

Jágerská voda,
ktorú od 150 rokov dorábajú **jágerskí milosrdní bratia.** K dostaniu je v každej lekárni, ciehu najprimeranejšie je ale objednať si ju v

**Lekárni milosrdných bratov
v Jágri (Eger).**

Malá fľaška 80 halierov. Stredná fľaška 2 koruny 20 halierov. Veľká fľaška 4 korún 40 halierov. Menej ako v hodnote 3 koruny neposielame po pošte.

Varujme sa napodobenín.

Z vnútra a zvonku cinkovaný

Nehrdzateľný ocelový kotál

takej trvácnosti, ako kotál modený, ba má väčšie prednosti, ako tento, bo čo do stálosti a pevného vyhotovenia vydrží každú konkurenciu.

Priemer v centim.	Prázd.obsah v. litroch	Váha v. kilogr.
40	35	5
44	40	6
48	50	7
52	55	9
56	65	10
62	80	13
68	100	14

Cena 3.20 kor. po kgr.

K objednaníu: u **Pavel Sohr** obvodu ocelového tovaru **Somogyszil.**

Zásielky s poštovou dobierkou, pri objednaní od každého kusa treba poslať 5 korún záväzku. Cieľnajprimeranejšie je objednávky prevádzať na poštovej poukázke. Objednávateľ presne a zreteľne vypísať má meno, udať bydllo, o. poštu a železničnú stanicu.

Zdarma a franko
na žiadost dostane každý môj hlavný cenník

asi so 4000 vyobrazeniami hodín, zlatého strieborného.

umelého tovaru a hudobných nástrojov. Žiacke a koncert husle K 12, 14, 16, 20, 25, 30 a v. Dobré harmoniky K 8, 10, 12, 16, 18, 20, 40, 50 a vyše. Záreka povolená alebo návrat peňazi. Zasielanie s poštovou dobierkou alebo pri voprednom zaslaní peňazi, Zasiela vývozný dom

Hann Konrad
cis. a kr. dvorný zásielca
Brüx číslo 1545.
(Cechy)

8 halierov
(za 1. poštovú dopisničku) sto-
jí vás môj hlavný cenník, ktorý na žiadost pošle vám

Prvá dielňa na hodiny
Hanns Konrad
cis. a kr. dvorného zásielcu Brüx číslo 1544.
□ (Cechy) □

Nickel alebo ocelové anker hodinky K 16, 18, 20. Válečné rádium anker hodinky K 18, 22, 26. Bielokovové (Glorie striebro) s dvojitou pokryvkou anker remontoir hodinky K 30. Massívne strieborné anker remontoir hodinky K 40, 50, 60. Budičky a stenové hodiny vo veľkom výbe e. 3 rokov záruka. Zasielanie s poštovou dobierkou. Zámena povolená alebo návrat peňazi.

Jozef Marosi a Syna
veľký vyvozný dom kôs a železného tovaru Esztergom 15.

Ľahký lež pevný ocelový pluh s truhlicou vováha 70 kgr. 115 korún. «Juno» americká koň-ku motyka a sňačka prevádza prácu 5-6 cen imet. rov 135 korún. Zvlášte dobrá že ezn brána i diel a 42 kgr. 70 kor. 3 dielna 62 kgr 10 kor. Račte si pýtať cenník a úpra vu upotrebenia. K dostaniu u: